

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما صلوات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

وسيلة الخادم الى المخدم

در شرح صلوات

چهارده معصوم عليهم السلام

فضل الله بن روزبهان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وسيلة الخادم الى المخدوم در شرح صلوات چهارده معصوم عليهم السلام قسمت مربوط به امام سجاد عليه السلام

نویسنده:

فضل الله بن روزبهان خنجی اصفهانی

ناشر چاپی:

انصاریان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵ فهرست
۶ وسیله الخادم الی المخدوم در شرح صلوات چهارده معصوم علیهم السلام قسمت مربوط به امام سجاد علیه السلام
۶ مشخصات کتاب
۶ در صلوات بر امام زین العابدین علیه السلام
۸ پاورقی
۹ درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

وسيلة الخادم الى المخدم در شرح صلوات چهارده معصوم عليهم السلام قسمت مربوط به امام سجاد علیه السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه : فضل الله بن روزبهان، ۸۶۰؟ - ۹۲۵؟ ق
 عنوان قراردادی : [وسيلة الخادم الى المخدم]
 عنوان و نام پدیدآور : وسیله الخادم الى المخدم: در شرح صلوات چهارده معصوم (ع) / فضل الله بن روزبهان خنجی اصفهانی؛
 به کوشش رسول جعفریان
 وضعیت ویراست : [ویرایش ۴۲]
 مشخصات نشر : قم: موسسه انصاریان، ۱۳۷۵.
 مشخصات ظاهری : ص ۳۱۵
 شابک : بها: ۶۵۰۰ریال ؛ بها: ۶۵۰۰ریال
 وضعیت فهرست نویسی : فهرست نویسی قبلی
 یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس
 عنوان دیگر : در شرح صلوات چهارده معصوم (ع)
 موضوع : صلوات
 شناسه افزوده : جعفریان، رسول، ۱۳۴۳ - ، مصحح
 رده بندی کنگره : BP۲۶۶/ف۵۵۶۵ ۱۳۷۵
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۷۷
 شماره کتابشناسی ملی : م ۷۶-۸۷۷

در صلوات بر امام زین العابدین علیه السلام

اللهم و صل و سلم على الامام الرابع و درود و صلوات ده و سلام فرست بر امام چهارم. از این جا شروع است در صلوات بر امام زین العابدین و آن حضرت بعد از امام حسین علیه السلام امام شد، به اتفاق جمیع شیعه الا کیسانیه که ایشان بعد از امام حسین، امامت محمد بن الحنفیه را اثبات می کنند. و آثار امامت آن حضرت زیاده از آن است که کسی در آن شک کند. أبی الأئمة بادخ النهمة شامخ الهمة آن حضرت پدر امامان است، زیرا که هشت امام بعد از او همه از اولاد آن حضرتند، و آن حضرت بلند عزم و قصد است و بلند همت است، زیرا که اصلا التفات به خلافت صوری نفرمود و عزم همت خود را مخصوص و مقصور بر عبادت و امور آخرت ساخته. [۱]. روایت کرده اند که چون حضرت امام زین العابدین علیه السلام بعد از قتل امام حسین علیه السلام از شام با اهل بیت خود به مدینه فرمود به عبادت مشغول شد و چون آن حضرت به [صفحه ۱۷۸] مدینه فرمود، اهل مدینه را مصیبت امام حسین علیه السلام «به غایت» [۲] صعب بود. تمامی پیش آن حضرت آمدند و اتفاق کردند که یزید را خلع کنند خون امام حسین علیه السلام از او طلب دارند. «آن حضرت فرمود من بدین شغل بعد از پدر مشغول نمی گردم. شما بروید و دیگری را طلب کنید.» [۳] ایشان با عبدالله بن حنظله که بزرگ انصار بود بیعت کردند و حضرت امام زین العابدین از میان ایشان بیرون رفت. و یزید لعین چون خروج اهل مدینه بشنید و قبول ناکردن امامت بیعت ایشان را، از آن حضرت راضی و شاکر شد؛ مسلم بن عقبه را با لشکری عظیم به جنگ اهل مدینه فرستاد و در موضعی که آن را حره گویند در بیرون مدینه، جنگ کردند و بسیاری از اولاد صحابه و

تابعین در آن جنگ شهید شدند و عبدالله بن حنظله نیز شهید شد و مسلم بن عقبه بعد از جنگ و غلبه به خدمت حضرت امام، شکر یزید - علیه اللعنه - باز گفت. آن حضرت فرمود: من به عبادت پروردگار مشغولم و با دنیا مرا کاری نیست. مرا به حال خود باز گذارید و شما دانید و مهمات دنیا؛ و این از علو همت است که بدان اشارت فرموده شده: کاشف الغممة دافع الملمة المنافع عند الامور المهمة آن حضرت کشف کننده‌ی امر پوشیده است که آن امر بر مردم مهم [۴] باشد. و این اشارت است به علم و کشف آن حضرت. چنانچه روایت کرده‌اند که علم واقعات در تابعین و حل مشکلات بدان حضرت منتهی شد. و آن حضرت دفع کننده‌ی بلیات و شداید است که (بر) مردمان فرود آید. و این اشارت است به عطا و کرم و بخشش و جود آن حضرت که در شداید دفع فقر و ضرر از مردمان می‌فرمود. چنانچه روایت کرده‌اند که در وقتی که آن حضرت وفات فرمود، هنگام غسل آن حضرت، بر اندام مبارکش اثر جراحتها و زخمها بود؛ همچو کسی که بارهای سنگین بسیار بر دوش کشیده باشد و در اندام او جراحت پیدا [صفحه ۱۷۹] شده باشد. مردمان از آن حال تعجب کردند که آن حضرت هرگز باری بر پشت نمی‌کشیده و سر آن اصلا بر کسی ظاهر نشد؛ بعد از چند روز که از وفات آن حضرت بگذشت بسیار اهل خانه‌های مدینه از یتیمان و زنان بی‌شوهر بی‌قوت بماندند و ایشان گفتند قوت ما از آن بود که در شبها کسی می‌آمد و خروارهای طعام بر پشت گرفته در خانه‌ی ما می‌انداخت و ما اصلا نمی‌دانستیم که او کیست؟ اکنون که او وفات فرمود، آن طعام از ما منقطع شد. بعد از آن بر مردم ظاهر شد که آن زخمها که بر اعضای آن حضرت بوده اثر آن بارها بوده که در شب پوشیده به خانه‌های یتیمان و فقیران و جماعتی که ایشان را روی طلب نبوده می‌رسانیده و از مردمان پوشیده می‌داشته تا بعد از وفات آن حضرت ظاهر شده. و آن حضرت دفع کننده و راننده است نزد کارها که مردمان را در غم اندازد؛ و این اشارت است بدان چه روایت کرده‌اند که هر کس را در مدینه که مشکلی روی می‌نموده آن حضرت در آن مساعدت می‌نموده و دفع آن زحمت و بلا از آن کس می‌کرد. الواقف فی مواقف العبادة باللیل المدلهمة «آن حضرت ایستاده در موقعهای» [۵] عبادت الهی است در شبهای بسیار تاریک. [۶]. و این اشارت است به بسیاری عبادت آن حضرت، چنانچه روایت کرده‌اند که آن حضرت عابدترین اهل زمان خود بود و در شبانه‌روزی هزار رکعت نماز می‌گذارد. بعد از آن، صحیفه که در آنجا حکایت عبادت حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام ثبت کرده بودند، می‌طلبید و در آن نظر می‌کرد و آن صحیفه را می‌انداخت، همچو کسی که ملول باشد از تقصیر خود و می‌فرمود که اُنی لی بعبادة علی. [۷] یعنی من از کجا بیاورم «عبادت می‌همچو» [۸] عبادت علی و من چگونه عبادت را بدان حضرت رسانم. طاوس [۹] یمانی روایت کند که حضرت امام زین‌العابدین شبی به حجره‌ی کعبه در [صفحه ۱۸۰] آمد، پس نماز بسیار کرد [۱۰] و بعد از آن سجده کرد و روی بر خاک «نهاد و» [۱۱] بمالید و کف دستها به طرف آسمان برداشت. شنیدم که آهسته می‌گفت. عیدک بفنائک، مسکینک بفنائک، فقیرک بفنائک، سائلک بفنائک. طاوس گفت: من دعا یاد گرفتم و هیچ شدت پیش نیامد مرا الا آن که این دعا را بخوانم و خدای تعالی مرا فرج کرامت فرمود. [۱۲]. طارح الشوکه مع المفاخر الجمه آن حضرت اندازنده‌ی شوکت دنیا و بزرگی است با وجود فخرها و شرفهای بسیار که آن حضرت را حاصل بوده. و این اشارت است بدان که آن حضرت با وجود آن مفاخر نسبی و مکارم حسبی که در ذات مبارک آن حضرت جمع شده بود، اصلا میل ظهور و شوکت خلافت نمی‌فرمود. چنانچه روایت کرده‌اند که در مدت حیات آن حضرت هر چند مردم عراق آن حضرت را بر طلب ملک و خلافت ترغیب کردند اصلا میل نفرمود؛ ابن شهاب زهری روایت کند که، جمعی از مفسدان پیش عبدالملک مروان که در آن زمان پادشاه بود افساد کردند که مردم عراق میل به امام زین‌العابدین دارند؛ کتابات بدو نوشته‌اند و او نیز میل دارد که به طرف کوفه رود و در آنجا ظهور کند و این تهمت را خاطر نشان عبدالملک مروان کردند؛ عبدالملک جمعی را بفرستاد و آن حضرت را بند و غل کرده، «به طرف شام برد؛ چون موکلان، آن حضرت را بند و غل کردند و خیمه از مدینه بیرون زدند که» [۱۳] طرف شام روند، من رفتم تا آن حضرت را وداع کنم، در اندرون خیمه بود و موکلان در بیرون خیمه نشسته بودند از ایشان دستوری خواستم و در رفتم آن حضرت را بدیدم که دستهای مبارکش را

در غل کرده بودند و سرپای مبارکش در زنجیر کشیده؛ رقت بر من غالب شد بگریستم. فرمود: ای زهری! چرا می‌گریی؟ گفتم: ای پسر رسول خدا! من تو را چنین غل کرده نمی‌توانم دید که آن حضرت اشارت فرمود، فی الحال غل و بند بیفتاد. آن حضرت فرمود: ای زهری! این حال را مشاهده [صفحه ۱۸۱] کردی؟ من به اختیار، همراه ایشان می‌روم و شب سوم انتظار من بکش که باز می‌گردم. ایشان روانه شدند و شب سوم موکلان که همراه آن حضرت بودند برگشتند و پرسیدند که آن حضرت به مدینه آمد؛ از ایشان پرسیدم که قصه‌ی او چون بود؟ گفتند: ما صباح برخواستیم دیدیم که غل و بند آنجا افتاده و آن حضرت نیست. بعد از آن من عازم شام شدم، چون پیش عبدالملک در رفته احوال حضرت از من سؤال کرد. من حکایت باز گفتم. عبدالملک گفت: بلی او همان روز نزد من آمد. در وقتی که من تنها بودم در خانه نشسته، من از او بترسیدم. گفت: با من چکار داری؟ من گفتم: مرا با تو هیچ کاری نیست. تو چه حاجت داری؟ گفت: حاجت من آن است که دیگر مرا طلب نکنی و مزاحم نشوی. من گفتم: به سلامت باز گرد. زهری گفت: من گفتم: یا امیرالمؤمنین! علی بن الحسین به عبادت پروردگار خود مشغول است و اصلاً میل خلافت و دنیا ندارد؛ عبدالملک گفت: خوشا «شغل» [۱۴] امثال او. در این فقره بدان اشارت بود. صاحب المناقب و المزیای الجمه آن حضرت صاحب منقبت‌ها و مزیت‌هاست که آن موجب راحت مسلمانان است؛ و مومنان بدان مناقب و مزایا راحت می‌یابند و شادکام می‌گردند. زیرا که هر کس که ذکر مناقب سید و پیشوای خود بشنود، شادگام گردد و آسایش یابد. ابی‌الحسن علی‌الصغر بن الحسین زین العباد «و سید العباد» [۱۵] ذی الثنات السجاد. کنیت آن حضرت ابوالحسن است. همچو کنیت حضرت امیرالمؤمنین صلوات الله علیهما. آن حضرت را علی‌اصغر می‌گفته‌اند، زیرا که حضرت امام حسین را پسری دیگر بوده، از آن حضرت بزرگتر. او را علی‌اکبر نام بوده، و در روز کربلا شهید شده و آن حضرت را اولاد بوده بزرگتر از همه‌ی اولاد امام محمدباقر است. و پسر دیگر داشته، اسم او زید بن علی که امام زیدیه است و مادر آن حضرت شهربانیه [۱۶] بنت [صفحه ۱۸۲] یزدجرد کسری است. و از جمله‌ی القاب آن حضرت زین العباد است. زیرا که از بسیاری عبادت، آرایش عابدان بود؛ و سید العباد هم لقب آن حضرت است و آن حضرت را هم ذی‌الثنات می‌گفته‌اند، و یعنی خداوند پینه‌ها و ثفنه پینه‌ای است که بر زانوی شتر می‌باشد؛ گویند پیشانی مبارک آن حضرت سجاد است از بسیاری سجده که آن حضرت می‌فرمود. و معنی سجاد بسیار سجده کننده است. صاحب العز المنیع و المجد الرفیع، المقبور مع عمه الحسن فی البقیع آن حضرت صاحب عزت و مناعت [۱۷] است و خداوند [۱۸] بزرگ بلند است و دفن کرده شده آن حضرت به اعم خود امیرالمؤمنین حسن علیه‌السلام در بقیع. و وفات آن حضرت در مدینه بود. و بعضی گویند «آن حضرت را زهر دادند فاما در اخبار صحاح این ثابت نشده؛ ولادت» [۱۹] آن حضرت در مدینه بوده روز جمعه؛ و بعضی گویند پنجشنبه نصف ماه جمادی الآخر؛ و وفات آن حضرت روز شنبه دوازدهم ماه محرم سنه‌ی خمس و تسعین بود از هجرت؛ و سن مبارک آن حضرت از شصت متجاوز بود؛ و قبر مقدس آن حضرت در مرقد امیرالمؤمنین حسن علیه‌السلام است و هر دو در یک قبر مدفون شده‌اند و قبر حضرت امام محمدباقر علیه‌السلام امام جعفرصادق علیه‌السلام با ایشان همه یک قبر است و خواجه محمد پارسا بخاری در کتاب فصل الخطاب [۲۰] از بعضی اکابر روایت کرده که ایشان فرموده‌اند: چه قطعه زمینی که خدای تعالی او را مشرف ساخته به وجود چنین ابدان طیبه و اجسام طاهره که مورد فیض الهی و محل نزول رحمت نامتناهی است. اللهم صل علی سیدنا محمد سیما الامام السجاد زین العباد و سلم تسلیما

باورقی

[۱] این سخن مؤلف برخاسته از نگرش صوفی منشانه‌ی وی است که خود تا حدودی اهل آن بوده است. در مورد امام سجاد و روش و منش سیاسی آن حضرت که باعث ثبات شیعه در برهه‌ی حساسی شده در کتاب «حیات امامان شیعه ج ۱» به تفصیل سخن گفته‌ایم.

[۲] تنها در «غ» آمده.

[۳] داخل گیومه در «غ» نیامده. واقعیت آن است که نهضت حره ربطی به امام حسین و خونخواهی آن حضرت نداشت و تا آن جا که اطلاع داریم چنین درخواستی نیز از امام سجاد علیه‌السلام نشده است؛ آنچه مسلم است این که حرکت مزبور بیش از هر چیز مربوط به عبدالله بن زبیر بوده است.

[۴] شاید مبهم. در «غ»، منهم.

[۵] تنها در «غ» آمده.

[۶] به نظر می‌رسد که سقطی در آغاز این جمله که ترجمه کلام عربی بالاست روی داده باشد.

[۷] عبارت مزبور در کشف الغمه ج ۲ ص ۸۵ چنین است: من یقوی علی عبادۃ علی بن ابی طالب؟.

[۸] در «غ» نیامده.

[۹] کشف الغمه ج ۲ صص ۸۱ - ۸۰.]

[۱۰] در «غ»: بگذارد.

[۱۱] در «غ» نیامده.

[۱۲] کشف الغمه ج ۲ صص ۸۱ - ۸۰.

[۱۳] تنها در «غ» آمده.

[۱۴] تنها در «غ» آمده.

[۱۵] در «غ» نیامده.

[۱۶] در «غ»: شهر بانویه. روشن است که در برخی از نظرات مؤلف درباره‌ی فرزندان امام حسین علیه‌السلام و همچنین نام مادر امام سجاد علیه‌السلام اختلافاتی در میان مورخان وجود دارد.

[۱۷] در «غ»: ذو مناعت.

[۱۸] «خداوند» در این جا و عبارت دو سطر قبل به معنای: صاحب.

[۱۹] تنها در «غ» آمده.

[۲۰] فصل الخطاب لوصول الاحباب از مولی محمد بن محمد بن محمود حافظی بخاری (م ۸۲۲) معروف به پارسا است. نک: ذریعه ج ۱۶ ص ۲۳۲ ش ۹۱۳. در این کتاب بخشی به شرح حال امامان معصوم علیهم‌السلام پرداخته شده که در میراث اسلامی ایران دفتر چهارم چاپ شده است.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه‌السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در

دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی

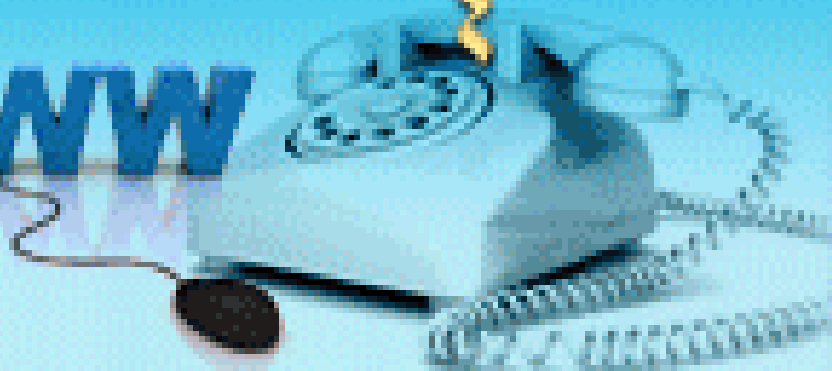

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

